

Dosarul nr.3ra-1321/22

2-21092712-01-3ra-27122022

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani (V. Chișilița)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (G. Mîra, G. Dașchevici, A. Bostan)

DECIZIE

27 martie 2024

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată, în componența:

Președinte, judecător

judecători

Stela Procopciuc

Oxana Parfeni

Mariana Ursachi

examinând admisibilitatea recursului depus de Tatiana Troianovschi, în cauza de contencios administrativ, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Tatiana Troianovschi împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale privind contestarea actului administrativ individual defavorabil, obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil, încasarea cheltuielilor de judecată și repararea prejudiciului moral,

împotriva deciziei din 06 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a admis apelul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale și s-a casat hotărârea din 03 decembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani,

c o n s t a t ă :

La 21 iunie 2021 Tatiana Troianovschi a depus cerere de chemare în judecată împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale privind contestarea actului administrativ individual defavorabil, obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil, încasarea cheltuielilor de judecată și repararea prejudiciului moral.

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat că, a activat în sistemul judecătoresc timp de 32 ani. Prin Decretul Președintelui Republicii Moldova din 03 februarie 2014 a fost eliberată din funcție în baza art. 25 alin (1) din Legea cu privire la statutul judecătorului în legătură cu atingerea plafonului de vârstă. În februarie 1999 i-a fost stabilită pensia în baza Legii privind statutul judecătorului în cuantum de 80% din salariul judecătorului în exercițiu, folosindu-se de acest drept până în martie 2014, timp când de către CNAS a fost transferată de la pensie la indemnizație lunară viageră egală cu 90% din salariul judecătorului în exercițiu.

A menționat că, în baza Legii nr. 27 din 12 martie 2021 CNAS a purces la indexarea pensiilor judecătorilor. Din oficiu CTAS sau CNAS era obligată să purceadă și la indexarea indemnizației lunare viagere, fapt care nu la executat. La

cererea inițială și cererea prealabilă atât CTAS, cât și CNAS i-a refuzat indexarea indemnizației lunare viagere fără nici un argument sau motivare, menționând că „pensiile pentru vechime în muncă stabilite conform art. 32 din Legea 544/1995 se indexează în condițiile art. 13 din Legea 156/1998 privind sistemul public de pensii” și nici o explicație din ce motiv nu se indexează indemnizația lunară viageră.

Reclamanta a făcut referire la art.2 din Legea privind statutul judecătorului, totodată a indicat că, judecătorii din toate instanțele judecătorești, au un statut unic și se disting între ei numai prin împuterniciri, competență. Or, ex judecătorii cu pensie stabilită sau cu indemnizație lunară viageră au același statut. Reieșind din inacțiunile CNAS și prevederile Legii sus nominalizate a fost discriminată în acest sens.

Reclamanta a mai indicat că, este aceeași persoană pensionată ca și alți judecători pensionați în bază legală. A avut dreptul să fie asigurată cu această indemnizație în baza Legii ce îi este favorabilă, în prezent prin refuzul de a-i calcula indexarea a fost defavorizată. Nici o lege nou primită nu poate defavoriza un drept deja dobândit și care a fost pus în circuit civil. Mai mult ca atât, ulterioarele posibile indexări de pensie ca un non sens ar duce la aceea ca indemnizația lunară viageră va fi mai mică decât pensia judecătorului care în drept primește 80% din salariul judecătorului, or, pensia stabilită anterior de 80% va fi mai mare decât indemnizația lunară viageră în cuantum de 90%.

Reclamanta a afirmat că, scopul Legii privind statutul judecătorului a fost favorizarea judecătorilor, care au plecat onorat din funcție prin demisie. Aici legiuitorul a și menționat paralel că atât judecătorul demisionat, cât pensionat au dreptul la indemnizația unică de concediere. După ideea CNAS, nu mai poate avea nici odată un drept de indexare numai din considerentele că se tălmăcește legea subiectiv. Nici o lege nu există unde ar fi indicat expres că nu se recalculază indemnizația lunară viageră, deci nu este interzisă nici printr-o lege indexarea.

Astfel, sensul indexării reiese din indicii economici, o majorare a plăților și nu altfel. Mai mult cuantumul indemnizației lunare viagere se recalculază analogic ca și cuantumul pensiei reieșind din aceleași criterii în dependență de majorarea salariului judecătorului în funcție. Prin Hotărârea Curții Constituționale din 20 decembrie 2011 privind controlul constituționalității unor legi de modificare a condițiilor de asigurare cu pensii și alte plăți sociale pentru unele categorii de salariați a fost declarat neconstituțional art. 11 din Legea nr.56 din 09 iunie 2011. Astfel pensia judecătorului sau indemnizația lunară viageră sunt de o natură - plăți sociale.

Prin indexare se are în vedere „a corela variațiile unei valori cu valoarea elementului de referință ... a modifica salariile, pensiile etc, în funcție de un indice economic, a compensa”. Potrivit practicii judiciare aceste prevederi legale au un caracter imperativ și nu ține de discreția părâtului să recalculeze ori nu indemnizația lunară viageră, impusă prin majorarea salariului. Instanțele judecătorești au conchis că, principiul unitar al statutului judecătorilor este aplicabil atât la recalcularea/indexarea pensiei și a indemnizației lunare viagere, deoarece se conduc de aceleași principii și au la bază aceeași origine-asigurarea

socială a judecătorilor. În contrar, ar avea loc o diferențiere de tratament între judecătorii care primesc pensie și cei care primesc indemnizația lunară viageră, iar aceasta ar duce la violarea art. 14 CEDO.

A mai făcut referire la prevederile alin. 5 art. (26) din Legea nr. 54/1995 a fost abrogat prin Legea nr. 60 din 04 aprilie 2014 pentru modificarea și completarea a unor acte legislative (MO 16 mai 2014). Curtea Constituțională prin hotărârile sale a menționat că, dreptul subiectiv constituit în baza unei legi anterioare nu poate fi atins de cel născut sub imperiul unei legi posterioare (Hotărârea nr. 9 din 30 martie 2004 pentru controlul constituționalității unor prevederi ale art. I p. 22 și art. II-V din Legea 358-XV-31 iulie 2003 „pentru modificarea și completarea unor acte legislative”. Or, Legea nouă nu este susceptibilă aplicării unor fapte din trecut, cazurile contrare intrând în contradicție cu art. 22 din Constituție. La adoptarea unor legi noi și a altor acte juridice este inadmisibil de a diminua protecția judecătorului, întru respectarea principiului respectării drepturilor dobândite anterior în mod licit (Hotărârea Curții Constituționale nr. 4 din 24 ianuarie 2000).

A considerat reclamanta, că acest drept patrimonial pe care l-a dobândit este dreptul la indemnizația lunară viageră, care se află în plată, în condițiile alin. 5 art. (26) din Legea Statului judecătorului. La caz, prin aplicarea sensului de indexare a indemnizației lunare viagere se prezumă modificarea, compensarea, amplificarea valorii acesteia în funcție de un indice economic cum ar fi și indexarea pensiilor judecătorilor în conformitate cu art. 13 din Legea 156/98 privind sistemul public de pensii.

De asemenea, reclamanta a făcut referire la prevederile art. 7 alin. (1),(2) din Codul civil, menționând că legea nu are caracter retroactiv, ea nu poate desființa modalitatea prin care legea anterioară a instituit dreptul respectiv și efectele lui. Potrivit art. 5 din Constituția Republicii Moldova, nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile, libertățile fundamentale ale cetățeanului. Astfel, abrogarea alin. (5) art. 26 din Legea nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului adoptată ulterior stabilirii indemnizației lunare viagere și recalculării/indexării acesteia nu-i poate diminua substanța dreptului social în condițiile în care a fost dobândit licit deoarece vechile prevederi legale sub imperiul căreia s-a născut, ultra activează fund aplicabilă „*mutanti mutantis*” indexarea indemnizației lunare viagere, similar indexării pensiilor judecătorilor.

Reieșind din circumstanțele cauzei, practica judiciară și constituțională la care s-a referit consideră, că are dreptul la recalcularea indemnizației lunare viagere prin aplicarea coeficientului de indexare a pensiilor. Prin refuzul neîntemeiat de indexare a indemnizației lunare din oficiu atât CTAS cât și CNAS i-a provocat un prejudiciu moral. A fost stresată moral fiind discriminată față de alți judecători și nevoită să apeleze la organele corespunzătoare în vederea revindecării unui drept deja dobândit. Totodată, a suferit moral și fizic fiind o persoană de o vârstă corespunzătoare și cu boli, i-a fost zdruncinată sănătatea, motiv pentru care a solicitat repararea prejudiciului moral cauzat.

A solicitat Tatiana Troianovschi: anularea deciziei Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. T – 1067/21 din 11 iunie 2021, emisă la soluționarea cererii prealabile; obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să indexeze

indemnizația lunară viageră începând cu 01 aprilie 2021; repararea prejudiciului moral cauzat în mărime de 2 000 de lei; încasarea cheltuielilor de judecată în mărime de 50 de lei.

Prin încheierea din 03 decembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani s-a declarat inadmisibilă pretenția Tatiane Troianovschi privind repararea prejudiciului moral în mărime de 2 000 de lei.

Prin hotărârea din 03 decembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, s-a admis acțiunea. S-a anulat decizia Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Orhei nr. P-1/21-07 din 24 mai 2021 de refuz în indexarea indemnizației lunare viageră și decizia nr. T – 1067/21 din 11 iunie 2021 emisă la soluționarea cererii prealabile. S-a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale să indexeze indemnizația lunară viageră stabilită Tatiane Troianovschi. S-a încasat în beneficiul Tatiane Troianovschi din contul Casei Naționale de Asigurări Sociale cheltuielile de judecată în mărime de 25 de lei.

La 24 decembrie 2021, Casa Națională de Asigurări Sociale a depus apel, iar la 07 aprilie 2022 a prezentat motivarea apelului împotriva hotărârii din 03 decembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii contestate și emiterea unei noi decizii privind respingerea cererii de chemare în judecată depuse de Tatiana Troianovschi (f.d.55-56, 72-74).

Prin decizia din 06 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău s-a admis apelul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale, s-a casat hotărârea din 03 decembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani și s-a emis o decizie nouă de respingere ca neîntemeiată a acțiunii depuse de Tatiana Troianovschi.

La 10 octombrie 2022, prin intermediul oficiului poștal, Tatiana Troianovschi a depus recurs, iar la 14 noiembrie 2022 a prezentat motivarea recursului împotriva deciziei din 06 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău solicitând casarea acesteia cu menținerea hotărârii primei instanțe.

La 13 ianuarie 2023 și 16 februarie 2023 Tatiana Troianovschi a depus recurs suplimentar împotriva deciziei din 06 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, în care a reiterat pretențiile inițiale și a solicitat admiterea acestora.

În motivarea recursului și recursurilor suplimentare, a menționat că instanța de apel eronat a aplicat Legea privind sistemul public de pensionare.

A menționat că există deja o hotărâre judecătorească definitivă din 15 februarie 2023 a Curții Supreme de Justiție pe caz similar, astfel scopul instituției puterii lucrului judecat rezidă în crearea unei stabilități și bune funcționări a circuitului civil, fiind totodată o expresie a principiului securității raporturilor juridice, care presupune că atunci când instanțele judecătorești dau o apreciere finală unei chestiuni, constatarea lor să nu mai poată fi pusă în discuție.

Conform art. XI alin. (1) și (3) din Legea pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) nr. 246 din 31 iulie 2023, prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, cu excepția art. IV, V pct.1–9 și 11–16 și art. VII, care vor intra în vigoare la 01 septembrie 2023.

Recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

Din sensul normei de drept enunțate, urmează că legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale, cu excepția temeiurilor în baza cărora se vor examina recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi.

Respectiv, recursul depus de Tatiana Troianovschi, a fost depus până la data intrării în vigoare a Legii pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) nr. 246 din 31 iulie 2023, și va fi examinat în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

În conformitate cu art. 244 alin. (1) din Codul administrativ, hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.

Potrivit art. 245 alin. (1) din Codul administrativ (în vigoare la data depunerii recursului), recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție atestă că dispozitivul deciziei instanței de apel a fost pronunțat de către Curtea de Apel Chișinău la data de 06 septembrie 2022, dar a fost notificat Tatianei Troianovschi, la data de 12 septembrie 2022 (f.d.93), însă lipsesc date cu privire la recepționarea acestuia.

La 10 octombrie 2022, prin intermediul oficiului poștal, Tatiana Troianovschi a depus recurs împotriva deciziei din 06 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău (f.d. 104-105).

Astfel, recursul nemotivat depus de Tatiana Troianovschi la 10 octombrie 2022 este depus în termenul prevăzut de lege.

Alineatul (2) al art. 245 alin. (1) din Codul administrativ (în vigoare la data depunerii recursului), prevedea că motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție atestă că copia deciziei motivate a instanței de apel a fost notificată recurentei, la data de 22 noiembrie 2022, fapt confirmat prin avizul de recepție, anexat la materialele cauzei (f.d.96).

La 14 noiembrie 2022, prin intermediul oficiului poștal, Tatiana Troianovschi a prezentat motivarea recursului împotriva deciziei din 06 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău (f.d. 107-109).

Astfel, recursul motivat depus de Tatiana Troianovschi, împotriva deciziei din 06 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău este în termen.

La 04 ianuarie 2023, Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa Casei Naționale de Asigurări Sociale, copia recursului depus de Tatianei Troianovschi, cu înștiințarea despre necesitatea prezentării referinței (f.d.136-137).

Prin referința depusă la 13 ianuarie 2023 Casa Națională de Asigurări Sociale a solicitat respingerea ca fiind neîntemeiată a recursului depus de Tatiana Troianovschi.

În privința condițiilor de fond decizia Curții de Apel Chișinău formează obiectul recursului conform art. 244 din Codul administrativ, este depus de un

participant la proces după cum prevede art. 244 alin. (2), 203 și 204 din Codul administrativ și este depus în termenul stabilit de lege.

Totodată, cererea de recurs depusă de Tatiana Troianovschi întrunește cerințele de formă și conținut, inclusiv motivele recursului prevăzute în art. 245¹ și art. 194 alin. (2) din Codul administrativ, care nu este abrogat.

Conform art. 247 din Codul administrativ, recursul considerat admisibil se examinează fără înștiințarea și audierea participanților la proces, cu excepția recursului în care se invocă întemeiat art. 245¹ alin.(1) lit.b) și d). Completul poate decide și în alte cazuri invitarea participanților în ședință pentru a se pronunța cu privire la recursul considerat admisibil.

La caz, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție nu a considerat oportun de a cita participanții la proces pentru a se pronunța cu privire la problemele invocate în recurs, deoarece criticele recurenților, au fost expuse cu suficientă claritate

Conform art. 193 alin. (3) din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează acțiunile în contencios administrativ și cererile de recurs în complete din 3 judecători.

Studiind materialele dosarului, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul urmează a fi admis, cu casarea deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii primei instanțe, din considerentele ce urmează.

Conform art. 248 alin. (1) lit. b) din Codul administrativ, în urma examinării recursului, Curtea Supremă de Justiție adoptă una dintre următoarele decizii: admite recursul, casează integral sau parțial hotărârea și/sau decizia și adoptă o nouă decizie.

În conformitate cu art. 194 alin. (2) din Codul administrativ, în procedura de examinare a cererilor de recurs, hotărârile și deciziile contestate se examinează din oficiu în privința existenței greșelilor procedurale și aplicării corecte a dreptului material.

Aplicabile litigiului sunt și prevederile art. 244 alin. (2) coroborat cu art. 231 alin. (2) din Codul administrativ, care reglementează că, pentru procedura de recurs se aplică corespunzător prevederile cap. III din cartea a treia, dacă din prevederile prezentului capitol nu rezultă altceva. Pentru procedura în apel se aplică corespunzător prevederile cap. II din cartea a treia, dacă din prevederile prezentului capitol nu rezultă altceva.

La acest capitol, se rețin și dispozițiile art. 22 alin. (1) coroborat cu art. 219 alin. (1) din Codul administrativ, care stipulează că, instanța de judecată este obligată să cerceteze starea de fapt din oficiu în baza tuturor probelor legal admisibile, nefiind legată nici de declarațiile făcute, nici de cererile de solicitare a probelor înaintate de participanți.

Prin prisma alin. (2) și (3) al aceluiași articol, (2) instanța de judecată depune eforturi pentru înlăturarea greșelilor de formă, explicarea cererilor neclare, depunerea corectă a cererilor, completarea datelor incomplete și pentru depunerea tuturor declarațiilor necesare constatării și aprecierii stării de fapt. Instanța de judecată indică asupra aspectelor de fapt și de drept ale litigiului care nu au fost discutate de participanții la proces. Instanța de judecată nu are dreptul să

depășească limitele pretențiilor din acțiune, însă, totodată, nu este legată de textul cererilor formulate de participanții la proces.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că unul dintre principiile procedurii de contencios administrativ potrivit art. 36 din Codul administrativ, constituie principiul supremației dreptului, care prevede că instanța de judecată competentă să soluționeze acțiunile în contencios administrativ este obligată să respecte principiul supremației dreptului, în conformitate cu care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui sunt considerate valori supreme și sunt garantate de stat. Instanțele de judecată competente aplică principiul supremației dreptului cu luarea în considerare a jurisprudenței Curții Europene pentru Drepturile Omului.

Conform jurisprudenței Curții Europene pentru Drepturile Omului instanța de judecată, potrivit regulilor unui proces echitabil pornind de la aprecierea rolului determinant al concluziilor sale, are obligația să examineze efectiv problemele esențiale care îi sunt supuse aprecierii (cauza Hirro Balani c. Spaniei, nr.18064/91 din 09 decembrie 1994 §27).

Pe parcursul judecării cauzei s-a stabilit că, reclamanta Tatiana Troianovschi, începând cu data de 08 februarie 1999 beneficiază de pensie pentru vechime în muncă ca judecător, stabilită în mărime de 80% din salariul mediu al judecătorului Judecătoria Orhei.

La 17 martie 2014, reclamanta a fost transferată la îndemnizație lunară viageră în mărime de 90% din salariul mediu al judecătorului, în temeiul art. 26 alin. (5) din Legea nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului, conform cererii depuse la organul teritorial de asigurări sociale.

Prin cererea depusă la 05 mai 2021, reclamanta Tatiana Troianovschi a solicitat indexarea indemnizației lunare viagere în corespundere cu procentul de indexare pe țară pentru anul 2021 (f.d. 8).

Prin răspunsul nr.P-1/21 din 20 mai 2021 Casa Teritorială de Asigurări Sociale Orhei i-a refuzat reclamantei în admiterea cerințelor (f.d.9).

Prin cererea prealabilă depusă la 28 mai 2021, reclamanta și-a exprimat dezacordul cu refuzul Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Orhei (f.d.5).

La 11 iunie 2021, Casa Națională de Asigurări Sociale a emis răspunsul nr.T-1067 prin care i-a comunicat petiționarei despre lipsa temeiului de indexare a indemnizației viagere, în legătură cu abrogarea normelor ce prevedeau stabilirea indemnizației viagere (f.d. 6).

Nefiind de acord cu răspunsul primit, la 21 iunie 2021, reclamanta a depus prezenta acțiune în instanța de judecată (f.d.9-6).

Prin acțiunea formulată, reclamanta a solicitat anularea răspunsului Casei Naționale de Asigurări Sociale din 11 iunie 2021, prin care i-a fost refuzat în indexarea indemnizației viagere și obligarea pârâtului să emită actul administrativ favorabil.

Prima instanță, judecând cauza în fond a ajuns la concluzia admiterii acțiunii fiind anulată decizia Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Orhei nr. P-1/21-07 din 24 mai 2021 de refuz în indexarea indemnizației lunare viagere și decizia nr. T – 1067/21 din 11 iunie 2021 emisă la soluționarea cererii prealabile. S-a obligat

Casa Națională de Asigurări Sociale să indexeze indemnizația lunară viageră stabilită Tatianei Troianovschi. S-a încasat în beneficiul Tatianei Troianovschi din contul Casei Naționale de Asigurări Sociale cheltuielile de judecată în mărime de 25 de lei.

Pentru a decide astfel, prima instanță a menționat că, dreptul social, cu privire la beneficierea indemnizație viageră a fost dobândit de Tatiana Troianovschi anterior modificărilor din 04 aprilie 2014 (în vigoare din 16 mai 2014) operate la art. 26 din Legea nr. 544-XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului.

Instanța de judecată a considerat că reclamanta Tatiana Troianovschi, dispune de dreptul de a-i fi achitată și indexată indemnizația viageră, reieșind din indexarea generală a pensiilor în dependență de coeficientul creșterii indicilor prețurilor.

Curtea de Apel Chișinău fiind investită cu judecarea cauzei în ordine de apel, a ajuns la concluzia admiterii apelului depus de Casa Națională de Asigurări Sociale, casării hotărârii primei instanțe cu emiterea unei hotărâri noi de respingere a acțiunii.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a reținut că solicitarea reclamantei de a se efectua recalcularea indemnizației lunare viagere în dependență de indexarea salariului judecătorului începând cu data de 01 aprilie 2021 în temeiul normei juridice art.26 alin.(4) al Legii nr.544/1995, abrogate, este absolut neîntemeiată. Or, potrivit art.73 alin.(3) al Legii cu privire la actele normative nr. 100/2017, actul legislativ produce efecte doar cât este în vigoare și, de regulă nu poate fi retroactiv sau ultra activ. Iar art.74 alin.(1) lit. a) al aceleiași legi prevede că, acțiunea actului legislativ încetează dacă acesta este abrogat.

Respectiv, prin prisma normelor juridice enunțate, legiuitorul în mod expres a prevăzut aplicarea actului legislativ în timp. Iar cu raportare la speța în cauză, odată ce a fost abrogată norma juridică care prevedea recalcularea pensiei, aceasta nu mai are efect juridic ultra activ. Prin urmare nu există temei juridic care ar permite indexarea indemnizației lunare viagere în modul solicitat de reclamantă.

Verificând legalitatea deciziei atacate prin prisma argumentelor invocate în recurs, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că soluția instanței de apel este greșită, emisă cu aplicarea eronată a normelor de drept material.

Din actele cauzei rezultă că, Tatiana Troianovschi, prin Decretul Președintelui Republicii Moldova din 03 februarie 2014 a fost eliberată din funcția de judecător în baza art. 25 alin. (1) lit. k) al Legii cu privire la statutul judecătorului nr. 544 din 20.07.1995 în legătură cu atingerea plafonului de vârstă.

La 17 martie 2014, reclamanta a fost transferată la îndemnizație lunară viageră în mărime de 90% din salariul mediu al judecătorului, în temeiul art. 26 alin. 5) din Legea nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului, conform cererii depuse la organul teritorial de asigurări sociale.

Prin cererea depusă la 05 mai 2021, reclamanta Tatiana Troianovschi a solicitat indexarea indemnizației lunare viagere în corespundere cu procentul de indexare pe țară pentru anul 2021, cerere la care a primit refuz, din partea autorității publice competente.

Casa Națională de Asigurări Sociale și-a întemeiat decizia adoptată, invocând că potrivit art.26, alin.(4) al Legii nr.544/1995, dacă judecătorul demisionat are o vechime în funcție de judecător de cel puțin 20 de ani, acesta beneficiază de o indemnizație lunară viageră de 80%; de la 25 la 30 de ani - de 85%; de la 30 la 35 de ani - de 90%; de la 35 la 40 de ani - de 95%; de la 40 de ani și mai mult - de 100% față de salariul mediu plătit în funcția respectivă de judecător, ținându-se cont de indexarea salariului. Ulterior, prin Legea nr.60 din 04 aprilie 2014 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, alin. (4) și (5) ale art.26 din legea nr.544/1995 cu privire la statutul judecătorului, ce prevedeau stabilirea indemnizației viagere și indexarea acesteia, au fost abrogate. Astfel, solicitarea reclamantei de a se efectua recalcularea indemnizației lunare viagere în dependență de indexarea salariului judecătorului începând cu data de 01 aprilie 2021 în temeiul normei juridice art.26, alin.(4) al Legii nr.544/1995, abrogate, este absolut neîntemeiată.

În conformitate cu prevederile art.20 alin.(1) din Codul administrativ, dacă printr-o activitate administrativă se încalcă un drept legitim sau o libertate stabilită prin lege, acest drept poate fi revendicat printr-o acțiune în contencios administrativ, cu privire la care decid instanțele de judecată competente pentru examinarea procedurii de contencios administrativ, conform prezentului cod.

Conform art.189 alin.(1) din Codul administrativ, orice persoană care revendică încălcarea unui drept al său prin activitatea administrativă a unei autorități publice poate înainta o acțiune în contencios administrativ.

Conform art. 26 alin. (4) și (5) al Legii nr. 544 din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului (în redacția valabilă la data stabilirii indemnizației viagere în beneficiul Tatiane Troianovschi), judecătorul demisionat are dreptul la pensie pentru vechime în muncă sau la o indemnizație lunară viageră în condițiile prezentei legi.

Dacă judecătorul demisionat are o vechime în funcția de judecător de cel puțin 20 de ani, acesta beneficiază de o indemnizație lunară viageră de 80%; de la 25 la 30 de ani – de 85%; de la 30 la 35 de ani – de 90%; de la 35 la 40 de ani – de 95%; de la 40 de ani și mai mult – de 100% față de salariul mediu plătit în funcția respectivă de judecător, ținându-se cont de indexarea salariului.

Astfel, potrivit normei juridice indicate, pensiile și indemnizațiile lunare viagere judecătorilor se indexează de către plătitor de sine-stătător, fără cererea solicitantului.

În acest sens, prima instanță just a reținut că art. 13 din Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii prevede că pensiile se indexează în fiecare an, la 1 aprilie și la 1 octombrie. La 1 aprilie, coeficientul de indexare va fi egal cu media creșterii anuale a indicilor prețurilor de consum din ultimii 3 ani, iar la 1 octombrie -cu rata inflației înregistrată în primul semestru al anului în curs. Coeficientul de indexare se stabilește de către Guvern.

Urmare a modificărilor operate, prin Legea nr. 37/20 pentru modificarea unor acte legislative au fost operate modificări în Legea nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului, respectiv, începând cu data de 01 ianuarie 2021 pensiile

pentru vechime în muncă stabilite conform art. 32 se indexează în condițiile art. 13 din Legea nr. 156/1998 privind sistemul public de pensii.

În acest context, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că nu pot fi reținute argumentele instanței de apel, precum că prin Legea nr. 37 din 28 februarie 2020 pentru modificarea unor acte legislative au fost operate modificări în Legea nr. 544-XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului, respectiv, începând cu data de 01 ianuarie 2021 pensiile pentru vechime în muncă stabilite conform Legii nr. 544-XIII din 20 iulie 1995 se indexează în condițiile art. 13 din Legea nr. 156-XIV din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii. Modificările operate în lege au prevăzut doar indexarea pensiei nu și indexarea indemnizațiilor viagere.

Or, după cum a fost menționat supra, recurenta beneficiază de indemnizația lunară viageră în mărime de 90 % reieșind din salariul mediu lunar achitat judecătorului în exercițiu în Judecătoria, ținând-se cont de indexarea salariului.

Astfel, atât pensia, cât și indemnizația lunară viageră a judecătorului în demisie urmează a fi indexată reieșind din indexarea generală a pensiilor în dependență de coeficientul creșterii indicilor prețurilor, natura juridică atât a pensiei pentru vechime în muncă, cât și a indemnizației lunare viagere fiind aceeași. Or, o altă interpretare a modificărilor operate prin Legea nr. 27 din 12 martie 2021, ar duce la încălcarea prevederilor art. 54 din Constituția Republicii Moldova, care prevede că, în Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile, libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

Reieșind din cele expuse, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție apreciază ca fiind corectă concluzia primei instanțe precum că în pofida faptului că au fost operate modificări în baza Legii nr. 27 din 12 martie 2021, indemnizația viageră stabilită în beneficiul reclamantei Tatiana Troianovschi, urmează a fi indexată ținându-se cont de media creșterii anuale a indicilor prețurilor de consum.

Drept urmare, este legitim interesul recurteii de a solicita anularea deciziei Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Orhei nr. P-1/21-07 din 24 mai 2021 privind refuzul indexării indemnizației lunare viagere stabilită reclamantei Tatiana Troianovschi, din motiv că pârâtul nu și-a exercitat dreptul discreționar în conformitate cu scopul acordat de lege, potrivit art. 137 alin. (1) - (4) din Codul administrativ.

În acest context, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție apreciază ca fiind corecte constatările instanței de fond precum că autoritatea publică nu este complet liberă în utilizarea dreptului discreționar. Acțiunea administrativă trebuie să se bazeze pe o decizie discreționară cuvenită, concluzie ce se desprinde, în special, din prevederile art. 137 alin. (1) din Codul administrativ, potrivit căruia autoritățile publice „trebuie” să acționeze cu bună-credință în limitele legal stabilite și cu respectarea scopului pentru care le-a fost atribuit dreptul. Or, Casa Națională de Asigurări Sociale era obligată prin lege să își exercite discreția, însă fără erori discreționare.

În consecință, sintetizând cele reliefate supra, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată justetea soluției primei instanțe cu privire la admiterea

cererii de chemare în judecată depusă de Tatiana Troianovschi împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale privind anularea deciziei Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. T – 1067/21 din 11 iunie 2021, ca fiind emisă contrar legii, și obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil cu privire la indexarea indemnizației viagere. La fel, prima instanță just a ajuns la concluzia temeiniciei cerinței cu privire la încasarea de la pârât în beneficiul reclamantei a cheltuielilor de judecată în mărime de 25 de lei

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că hotărârea primei instanțe este legală și întemeiată, iar decizia instanței de apel fiind emisă cu aprecierea eronată a circumstanțelor cauzei, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, a casa decizia instanței de apel și de a menține hotărârea primei instanțe.

În conformitate cu art. 248 alin. (1) lit. b) și alin. (3) din Codul administrativ, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul depus de Tatiana Troianovschi.

Se casează decizia din 06 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău și se menține hotărârea din 03 decembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, în cauza de contencios administrativ, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Tatiana Troianovschi împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale privind contestarea actului administrativ individual defavorabil, obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil, încasarea cheltuielilor de judecată și repararea prejudiciului moral.

Decizia este irevocabilă.

Președinte, judecător

Stela Procopciuc

judecători

Oxana Parfeni

Mariana Ursachi